Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Oppdatert om kreft på norsk

Kåresen R, Wist E, red.

Kreftsykdommer

En basisbok for helsepersonell. 3. utg. 441 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2009.

Pris NOK 585

ISBN 978-82-05-38485-9

Nå kommer ny utgave av en meget ettertraktet bok. 1. utgave kom i år 2000. Rask medisinsk og teknologisk utvikling innen feltet ga behov for ny utgave i 2004. Denne inneholdt de nødvendige oppdateringer og bygde

for øvrig i hovedsak på forrige utgave.

3. utgave er altså klar. Den er topp oppdatert, både på utredning, behandling og oppfølging av de aller fleste kreftsykdommer.

Boken er på norsk og dermed meget godt tilgjengelig. Språket er lett, tydelig og fagtapreget. Den er systematisk lagt opp, tar for seg organområder i rekkefølge og belyser de fleste undergrupper av krefttyper i hvert organfelt.

Hvert kapittel er bygd opp med beskrivelse av kreftform, forekomst og utbredelse samt stadielinndeling. Deretter omtales symptomer, utredning og diagnostisering, behandling, oppfølging og etterkontroller samt prognose.

Forfatterne går igjennom nye behandlingsformer, alternativ behandling og viktig informasjon som bør formidles til pasienten. Pasienten presenteres som et helt menneske, med de behov dette medfører.

Leseren kan gå direkte inn i faktaboksene for å finne konkret informasjon, i tillegg til at det er mange, gode og informative bilder av tilstander.

Målgruppen er allmennleger og andre i sektoren som har behov for lett tilgjengelig og oppdatert informasjon. I tillegg vil den være et godt læreverkt for studenter.

Denne boken er vel verdt investeringen og egner seg på ethvert legekontor.

Ellen B. Pedersen

Øksnes legekontor

Myre i Vesterålen

Koffert for nevromotorisk testing av barn og unge

Andrup G, Gjørsum B, Janson H.

NUBU 4-16

Nevromotorisk undersøkelse for barn

og ungdom fra 4 til 16 år. 164 s, ill. Oslo:

Universitetsforlaget, 2008. Pris NOK 5 990

ISBN 978-82-15-01225-4

tilleggsredskap for å avdekke subtile nevromotoriske avvik og har lenge vært benyttet av leger og tverrfaglig personell i blant annet barne- og ungdomspsykiatrien og habiliteringstjenesten, men man har savnet norske normer.

Forfatterne har gjort et stort arbeid for normering av denne testen. *NUBU 4-16* er basert på undersøkelse av 272 antatt friske barn i Oslo. Forfatterne har satt en grense for patologi ved de laveste 15% skår for normalbefolkningen ved de ulike alderstrinnene.

Målgruppen for dette testbatteriet er alle faggrupper som utreder nevromotorisk funksjonsnivå hos barn og unge. Forfatterne anbefaler sterkt at de som skal

bruke testen deltar på kurs og at de uansett diskuterer de kliniske funnene med lege. *NUBU 4-16* består av tre deler: test av tvetydige nevrologiske tegn, motorisk test og beskrivelse av nevrologisk legeundersøkelse. Kofferten med testutstyr inneholder to bøker (testmanual og dokumentasjon), DVD, skåringsskjema og utstyr som sakser, stoppeklokke, målebånd o.l.

Det gjennomgås historikk og referanser for både tidligere tester og for denne. Referanselisten er fylldig og er hentet fra tidsskrifter innen barnemedisin, psykiatri, psykologi og fysioterapi. Språket er godt og lettlest i begge bøkene. Testmanualen er tydelig i oppgaver, hva som skal observeres og mål for undersøkelsene, og den er også bruksvennlig innbundet.

Det vedlagte skåringsprogrammet på

NUBU 4-16 er et testbatteri for motoriske ferdigheter og tvetydige nevrologiske tegn (soft neurological signs) hos barn og unge 4-16 år. Slike tester er et viktig

DVD for de motoriske oppgavene er nyttig. Instruksjonene er gode, med behagelig filming, tydelige instruktører og akseptabel lyd. Undertegnede savner en noe bedre skriftlig forklaring av testene, eventuelt en sidehenvisning til manualen for den aktuelle testen. Beskrivelsen av øvelsen og av alderstrinnet forsvinner for raskt i bildet. Jeg savner også en lenke fra den aktuelle testen på DVD til både dokumentasjon og manual, slik at man raskt kunne fordypet seg.

Musikken som angir pauser og emneskifte på DVD-en, har et komisk preg som gir assosiasjoner til «tøy og bøy» på NRK radio fra tidligere dager. Bøkene inneholder mange skrivefeil og en del feilbruk av medisinsk terminologi. Det sistnevnte gjør at man får inntrykk av at leger ikke er hovedmålgruppen. Det er synd, for testbatteriet kan være et viktig redskap for leger som utreder barn med utviklingsforstyrrelser. Testen bør finnes ved institusjoner som tverrfaglig utreder barn og unge med utviklingsavvik innen de aktuelle områder. Prisen på nesten 6 000 kroner synes høy, spesielt med tanke på at man anbefaler kurs for å lære bruken av testene.

Einar Bryne

Habiliteringssenteret

Sykehuset i Vestfold

Tønsberg

Praktisk håndbok om rettigheter

Hotvedt M, Syse A.

Barn ventes

Rettigheter for småbarnsforeldre. 173 s, ill.

Oslo: Gyldendal Akademisk, 2009. Pris NOK 320

ISBN 978-82-05-38961-8

Målgruppen er vordende og nybakte småbarnsforeldre, og rettigheter fra svangerskapet og gjennom barnets tre første leveår blir omtalt. Forfatterne er juridiske eksperter i det aktuelle fagfeltet og benyt-

ter også egne erfaringer som foreldre. Boken er oppdatert i forhold til aktuelle lovverk og stonadssatser fra januar 2009.

Dette er først og fremst en praktisk håndbok der man kan lete frem svar på de spørsmål som måtte melde seg når man forsøker å finne frem i en jungel av rettigheter og begrensninger som nybakte foreldre. Det første kapitlet er viet en klargjøring av juridiske og medisinske termer som brukes samt informasjon om fastsettelse av foreldreskap og foreldreansvar. De neste kapitlene tar for seg en rekke temaer knyttet til det å bli foreldre, som økonomiske stønader, rettigheter i arbeidslivet og diskrimineringsvern, mens det avsluttende kapitlet klargjør regler i forhold til ulike temaer som tilpasning på arbeidsplassen, folketrygdytelse og samlivsbrudd. Lurer du på om du har rett til fri med lønn for å gå til svangerskapskontroll eller om far har rett til fri fra jobben for å være med, er dette konkrete spørsmål som besvares. Dette er altså ikke en lærebok som skal leses fra perm til perm, men den har mer karakter av et oppslagsverk.

Min vurdering er at dette kan være en nyttig håndbok for foreldre som strever med å orientere seg i forhold til sine rettigheter. Kanskje er det et godt alternativ til å forsøke å få svar direkte fra NAV i disse dager? Temaene er konkret og oversiktlig dekket, og det er lett å finne frem i boken. Hvert kapittel har friske illustrasjoner, og de ulike problemstillingene klargjøres greit ved bruk av konkrete eksempler. Det er likevel ikke nødvendig å ha den i hyllen på legekontolet, selv om den kan være grei å slå opp i for å finne ut av forskjellen på omsorgslønn og pleiepenger.

Anne Kathrine Sebjørnsen
Høyanger legekontolet

Manual for kognitiv atferds-terapi ved autisme og angst

Attwood T.

Asperger syndrom

Høytfungerende autisme og beslektede vansker. Å utforske følelser: Kognitiv atferds-terapi for atferds- og følelses- og angstproblemer. 79 s, ill. Stavanger: Høytvåg forlag, 2009. Pris NOK 175 ISBN 978-82-8216-116-9

Dette arbeidsheftet beskriver et strukturert behandlingsprogram for angstlidelser hos barn med autisme og autismelignende lidelser. Målgruppen er stor: lærere, logopeder, ergoterapeuter, foreldre og andre terapeuter. Heftet består

av en introduksjon og et arbeidsprogram eller manual med instruksjoner. Manualen

beskriver et strukturert behandlingsprogram for angstlidelser, i alt seks trinn i en kognitiv atferds-terapeutisk intervensjon som har som mål å øke disse barnas kognitive kontroll over følelser. Programmet er laget for små grupper med barn (alder 9–12 år) med diagnosen Aspergers syndrom, men kan tilpasses ungdom og voksne og brukes i individuell terapi. Introduksjonen gir bakgrunnsinformasjon både om programmet, om kognitiv atferds-terapi, teoretisk forståelse og forskning på effektivitet av programmet.

Forordet er skrevet av oversetteren. I introduksjonen er det uklart hva som er oversettelse av forfatterens egne formuleringer og hva oversetteren har selvstendig ansvar for. Enkelte referanser er til norske forfattere der det burde vært til originallitteratur, likeens absolutte påstander om fenomener uten kilde-referanse. Dette svekker denne delen av arbeidsheftet. Manualen er oversiktlig, med gjennomgang av alle seks sesjoner og greie instruksjoner knyttet til den enkelte sesjon.

Manualen er et praktisk verktøy for alle som har med mennesker med autisme eller liknende tilstander å gjøre. Den bygger på gjeldende kunnskap om hvilke kognitive vansker disse barna strever med og omsetter denne kunnskapen til modifiserte behandlingstiltak i tråd med forskningsbasert kunnskap om hva som er virksom behandling ved mentale lidelser.

Det finnes også en tilsvarende manual for sinne-mestring i tillegg til denne for angst-mestring.

Eili Sponheim

Klinikk for psykisk helse – barn og ungdom
Oslo universitetssykehus, Ullevål

Skatologisk lommeparlør

Valeur J, Berstad A.

Inspeksjon av feces

En praktisk tilnærming. 16 s, tab, ill. Oslo: Tidsskrift for Den norske legeforening, 2009. Pris NOK 50 (inkl. porto). Selges kun hos Studia ISBN 978-82-8071-193-9

Dette heftet tar for seg noe som det tas for gitt at våre klinikere kan, men som det i svært varierende grad blir undervist i, iallfall i det medisinske studium. «Kontakt»-diagnostikk av feces

tilhører de ferdighetene som fort kunne gått enda dypere i glemmeboken. Nettopp derfor er det forbillig at forfatterne tar seg bryet med å systematisere de viktigste momentene omkring denne undersøkelsen.

Heftet tar kort for seg enkelte anamnes-

tiske momenter knyttet til avføring, deretter gjennomgås de ulike aspektene ved inspeksjon og øvrig klinisk vurdering av avføringsprøver. Mikroskopi eller andre feces-analyser er ikke tatt med.

Boken er svært kortfattet, på grensen til knapp. Dette skyldes primært et svært fokusert temavalg. Slik sett kommer poengene godt frem. Samtidig kunne heftet jo vært brukt til å knytte noen flere kommentarer til for eksempel de sykdommene som nevnes, og til øvrige feces-analyser. Antallet illustrasjoner er også begrenset, og ideelt sett kunne enda flere fotografier av eksempel-bekken vært å foretrekke (så underlig det enn høres ut).

Likevel er dette langt på vei et enestående lite eksempel på et hefte som vil være til stor nytte for våre nybakte klinikere, ikke minst som en påminnelse om hvor mye informasjon som kan hentes fra kilder vi fort kunne gått aldeles glipp av.

Lars Aabakken
Medisinsk avdeling
Rikshospitalet

God, men ikke lytefri lærebok i rettsmedisin

Thomsen JL, red.

Retsmedisin

Nordisk lærebog. 2. utg. 464 s, tab, ill. København: FADL's forlag, 2008. Pris DKK 575 ISBN 978-87-7749-499-4

En vanlig måte å dele inn faget rettsmedisin på er å skille mellom den nasjonale og den spesielle (eller internasjonale) delen. Den nasjonale delen omhandler lover og regler som regulerer medisinsk praksis

og vil dermed variere fra land til land. Den spesielle delen er den delen av medisinen som befatter seg med rettslige spørsmål og er det som mange primært vil forstå med «rettsmedisin»: medisinsk sakkyndig-funksjon for vurdering av skader og dødsårsak, påvirkning av rusmidler, estimering av død-tidspunkt osv. I den første utgaven av denne boken var det egne kapitler som omhandlet lovverket i de ulike nordiske landene og som på den måten skulle dekke deler av det nasjonale stoffet. Disse kapitlene er tatt ut i 2. utgave, mens omtalen av dansk lovverk er utvidet, slik at boken nå utelukkende er rettet mot danske forhold. Det er således i mindre grad en «nordisk» lærebok.